

Срђан В. Старчевић¹
Универзитет одбране, Војна академија
Београд (Србија)

Јелена Р. Петровић²
Универзитет у Београду,
Факултет за образовање учитеља и васпитача
Београд (Србија)

Иван Б. Петровић³
Универзитет одбране, Војна академија
Београд (Србија)

355.231.1(497.11)
378:355/359(497.11)
Оригинални научни рад
Примљен 11/02/2026
Измењен 17/06/2026
Прихваћен 17/06/2026
doi: [10.5937/socpreg60-64866](https://doi.org/10.5937/socpreg60-64866)

СОЦИЈАЛНО-ДЕМОГРАФСKE КАРАКТЕРИСТИКЕ, ЖИВОТНИ СТИЛОВИ И ОЧЕКИВАЊА ОД ВОЈНЕ ПРОФЕСИЈЕ КАДЕТА ВОЈНЕ АКАДЕМИЈЕ⁴

Сажетак: Захваљујући све већим глобалним поделама и заступљености различитих облика рата, праћеним општом трком у наоружању, војна професија поново долази у центар пажње. Циљ овог рада је испитивање вредности будућих официра операционализованих путем животних стилова и њихових очекивања од војног позива. Истраживање је спроведено на узорку од 186 кадета Војне академије. Независне варијабле су биле пол, узраст, место порекла, као и врста средње школе, а зависне варијабле – животни стилови и очекивања од војне професије. Резултати су показали да кадети највише вреднују породично-сентиментални животни стил, а да од војне професије очекују да ће им омогућити стицање целоживотних пријатељстава и да је завршена средња школа главни извор разлика у испитиваним варијаблама. Проучавањем добијених резултата може се закључити да су вредности кадета модификоване дејством социјално-демографских фактора, али и избором војне професије и дужином боравка на Војној академији.

Кључне речи: Војска Србије, војни позив, вредности, животни стилови, официр, професионална очекивања

¹ srdjastarcevic@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0002-5046-6058>

² jelena.petrovic@uf.bg.ac.rs; <https://orcid.org/0000-0002-5344-5770>

³ ivanpetrovic1977@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0001-7372-637X>

⁴ Рад је настао у оквиру пројекта „Вредносне оријентације и однос према традицији кадета Војне академије“, Војна академија, Универзитет одбране, ВА/ДХ/1/24-26

УВОД

Укидање обавезног војног рока и пад интересовања за војну професију донедавно су били глобални тренд, што је за последицу имало професионализацију војске и раст организација чији су припадници плаћени за извршење различитих војних операција широм света. С друге стране, у протеклих годину дана, служење обавезног војног рока се спомиње широм Европе⁵, све више значаја се придаје осавремењавању војне технике и технологије, а мењају се и појавни облици и начини ратовања, тако да неке неконвенционалне методе и средства попут борбе за природна богатства, економских притисака, асиметричних облика ратовања, психолошког рата итд., преузимају примат над класичним виђењем рата као сукоба на бојном пољу (Gordić & Petrović, 2014; Petrović, 2021), што указује на промену перцепције о томе да је војна организација једини фактор одбране и суверенитета неке државе (Alargić, 2012).

Међутим, поред глобалних трендова, за перцепцију војног позива у Републици Србији у претходном периоду од значаја су биле и друге новине уведене у веома кратком временском периоду (2002–2009). Реч је о војним мисијама, које до тада нису у том облику постојале у Војсци Србије⁶, и пријему жена у војне школе⁷, будући да је „битан алат за успостављање новог система вредности у образовању“ (Alargić, 2012, стр. 13). У таквом вредносном окружењу поставља се питање како се са оваквим променама вредности у друштву према сопственој професији носе будући професионални официри, с обзиром на то да се упркос реформама и променама друштвених околности, Војска Србије високо котира на лествици институција у које грађани Србије имају највеће поверење (Starčević & Blagojević, 2019). Војска, као конститутивни елемент друштвеног поретка, не може бити изолована у односу на друштвене промене. С друге стране, специфичност система вредности у оквиру војног позива огледа се у томе да он представља репер на основу ког војници на терену доносе одлуке (Volker, 2000), што заузврат може утицати на формирање представе и односа према војсци у различитим друштвима и околностима. Аларгић (Alargić, 2012) наводи да се систем вредности у Војсци Србије традиционално заснива готово искључиво на родољубљу и патриотизму, уз висок ниво спремности на подношење личне жртве.

Међутим, само шест истраживања из области вредности је реализовано на војном узорку до сада код нас (Pajević et al., 1987; Pajević et al., 2004; Marček & Alargić, 2008, Alargić, 2012; Milošević Stolić, 2024; Petrović & Radović, 2025). Нажалост, ова истраживања нису у потпуности међусобно упоредива због неуједначености у дефиницијама и концепцијама вредности у областима различитих наука у којима се овај

⁵ Закључак о образовању радне групе за активирање обавезе служења војног рока (Vlada Republike Srbije, 20. 9. 2024).

⁶ Учешће у изградњи и очувању мира у региону и свету и Подршка цивилним властима у супростављању претњама безбедности (Zakon o Vojsi Srbije, 2007, 2009, 2010, 2015, 2018, 2019, 2021, 2025; Zakon o odbrani, 2007; Zakon o upotrebi Vojske Srbije i drugih snaga odbrane u multinacionalnim operacijama van granica Republike Srbije, 2009, 2018; Centar za mirovne operacije, 2026; Vojnomedicinska akademija, 2026).

⁷ Војне школе су доступне за похађање женама: Војна академија од 2007, ВМА од 2009, Војна гимназија од 2014. и Средња стручна војна школа од оснивања 2015. године.

појам јавља (Radovanović et al., 2022). У овом раду вредности ће бити истраживане путем животних стилова и животних циљева. Стил живота који неко преферира може одредити карактеристичан начин понашања те особе, испољавања ставова, одабир занимања и доношење одлука, а може одредити и трајан, изразито позитиван однос особе према одређеним објектима које оцењује као важне и за чије остварење постоји изражено лично ангажовање (Rot & Havelka, 1973). Један од таквих објеката је и професија, с тим да Хавелка напомиње да је однос између изабране професије и вредности двосмеран, јер остварење вредносних очекивања утиче на степен задовољства одабраним занимањем (али и конкретним радним местом унутар професије), док задовољство повратно утиче на спремност особе да прихвати вредности које су типичне за професију, односно чини да се појединац залаже за њихово остварење, одржавање или пак прихватање и усвајање нових вредности, а може довести и до хијерархијске промене унутар постојећег система вредности појединца (Havelka, 1995). Вредности имају највећи значај управо при одабиру саме професије, када се у обзир узимају и потенцијална достигнућа (циљеви које појединац жели остварити) унутар изабране професије, али и при уласку у одабрану радну организацију, када је потребно извршити усаглашавање система вредности појединца, професије, радне организације и конкретног радног места унутар ње (Torrington, 2004), што значи да и карактеристике професије (још за време процеса школовања) могу имати и повратни утицај на структуру и динамику личности појединца. У свему томе посредујући фактор представља широк спектар социјално-демографских варијабли (Brančić, 1986; Pajević, 1983).

Зато је циљ овог истраживања био да се испитају вредности кадета Војне академије операционализоване путем животних стилова и очекивања од војног позива и утврди да ли неке од социјално-демографских карактеристика могу подробније објаснити однос кадета Војне академије према свом будућем занимању, али и вредностима које усвајају.

МЕТОДЕ

Узорак

Узорком је било обухваћено 186 кадета Војне академије, реч је о студентима друге, треће и четврте године основних академских студија (Табела 1). Прва година је намерно изостављена, будући да је за неке друцоше то први контакт с војском, наоружањем и војном обуком, и да стога не могу поседовати адекватно предискуство.

Процедура

Прикупљање података је обављено током јуна 2024. године у оквиру пројекта „Вредносне оријентације и однос према традицији кадета Војне академије“, који су одобрили Универзитет одбране и Министарство одбране Републике Србије. Анкетирање је било анонимно.

Варијабле

Независне варијабле

1. Пол – мушки и женски
2. Узраст – старост испитаника
3. Тип завршене средње школе – цивилна гимназија (сви смерови), војне школе (војна гимназија и средња стручна војна школа) и стручне школе (остале средње школе у трајању од четири године)
4. Тип насеља из ког кадет долази – село или град

Зависне варијабле

1. Животни стилови
2. Очекивања од професије

Инструменти

Примењени упитник се састојао од података о социјално-демографским варијаблама, упитника о животним стиливима и очекивањима од професије:

а) Упитник о социјално-демографским карактеристикама испитаника (пол, узраст, тип завршене средње школе, тип места порекла);

б) Скала животних стилова (Poradić, 1995) састоји се од описа 10 животних стилова. Од испитаника се тражило да на петостепеној Ликертовој скали процене дају одговор у којој мери им је важно да живе описаним начином живота, што представља модификацију у односу на оригинални инструмент у ком се потенцира преференција животног стила – којим начином живота би испитаници желели да живе (1 – уопште се не слажем до 5 – потпуно се слажем). Скалом је обухваћено 10 животних стилова: породично-сентиментални стил, алтруистичка оријентација, сазнајни стил, утилитарни стил, оријентација на популарност, егоистичка оријентација, прометејски активизам, хедонистичка оријентација, религијско-традиционални стил, оријентација на моћ. Део инструмента који се односи на стилове живота који се испитаницима највише и најмање допадају, као и актуелни животни стил су остављени, због поверљивости података у вези са припадницима система одбране.

в) Скала очекивања од војне професије формирана је по узору на листе циљева које су формулисали Кузмановић и Петровић (Kuzmanović & Petrović, 2008). У овом истраживању циљеви су дефинисани и операционализовани као очекивања од будућег занимања – у овом случају војног позива, по узору на истраживање Петровића и сарадника (Petrović et al., 2015). Листа је обухватала 18 личних циљева (углед, пријатељи, друштвена моћ, самоактуализација, алтруизам, постигнуће, узбудљив живот, подређеност, сигурност, савесност, љубав, материјални стандард, знање, уживање [хедонизам], друштвено ангажовање, самосталност, популарност и здрав живот) и у потпуности је преузета, док су друштвени циљеви преформулисани у следеће: сигурност посла, очување националног идентитета, очување државног и територијалног интегритета. Испитаници су на петостепеној Ликертовој скали процењивали колико се слажу са наведеним тврдњама.

Обрада података

Подаци су обрађени помоћу програма SPSS верзија 22, помоћу фреквенција, процената, дескриптивне статистике, t теста за независне узорке и ANOVA.

РЕЗУЛТАТИ

На нивоу целокупног узорка за кадете је најважнији породично-сентиментални животни стил, али је присутан и амбивалентан однос према егоистичкој и алтруистичкој оријентацији, док је најмање важна оријентација на популарност, без обзира на пол, узраст, тип насеља из ког долазе и врсту завршене средње школе (Табела 2).

Резултати истраживања су показали да нема статистички значајних разлика у оцењивању важности животних стилова између кадета и кадеткиња.

Када је у питању оријентација на популарност ($F = 4.877$, $p < .009$) и религијско-традиционални животни стил ($F = 3.188$, $p < .044$), резултати су показали да постоје статистички значајне разлике у односу на узраст кадета. Најмлађим кадетима су оријентација на популарност и религијско-традиционални животни стил били најмање важни (Слика 1).

Када је у питању тип насеља из ког кадети потичу, добијено је да постоје статистички значајне разлике у оријентацији на популарност ($t = -2.104$, $p < .037$) и хедонистичкој оријентацији ($t = -2.018$, $p < .045$). Кадетима који долазе из сеоских средина ови животни стилови су мање важни (Слика 2).

Када је у питању алтруистичка оријентација резултати су показали да постоје статистички значајне разлике у односу на школу коју су кадети завршили ($F = 5.305$, $p < .006$). Као и код сазнајног животног стила ($F = 2.997$, $p < .050$), резултати указују на то да кадети који су дошли из цивилних гимназија показују далеко већи степен алтруизма и тежње да науче нешто ново (Слика 3).

Када су у питању очекивања од војног позива, показало се да на плану личних циљева кадети у највећој мери очекују да ће стећи нова знања, служити отаџбини и на тај начин постати корисни чланови друштва, бити одговорнији и самосталнији, помогати другима и стицати пријатеље, а у најмањој мери очекују да буду познати и популарни захваљујући одабраном позиву (Табела 3).

На плану значајности понуђених друштвених циљева повезаних са очекивањима кадета од војног позива, показало се да кадети у највећој мери очекују да ће им војни позив омогућити да добију сигуран посао (што је уједно и највећа вредност међу испитиваним очекивањима), док су доприноси очувању националног идентитета и државног и територијалног интегритета, оцењени незнатно ниже, али изнад 4.50, и укупно су на трећем, односно шестом месту на листи очекивања (Табела 3).

Резултати су показали да постоје статистички значајне разлике између кадета и кадеткиња по питању следећих очекивања од војног позива: кадеткиње су у већој мери од војног позива очекивале да им омогући да воде здрав живот ($t = -2.588$, $p < .011$), да остваре своје професионалне амбиције ($t = -2.115$, $p < .036$) и напредују у каријери и да допринесу очувању државног и територијалног интегритета Србије ($t = -2.568$, $p < .011$), што је илустровано на Слици 4.

Када је у питању помоћ људима у невољи, као очекивање од позива официра, резултати говоре да постоје статистички значајне разлике у односу на узраст кадета ($F = 4.538$, $p < .012$). Најмлађим кадетима је помоћ људима у невољи као очекивање од позива официра било најмање важно (Слика 5) као и познатост и популарност ($F = 3.662$, $p < .028$), али и очување државног и територијалног интегритета Србије ($F = 3.661$, $p < .028$), што је било најзначајније најстаријим кадетима.

Када је реч о следећим очекивањима од војног позива: стицање пријатеља за цели живот ($F = 3.473$, $p < .033$), побољшање сопственог материјалног стандарда и стандарда породице ($F = 2.964$, $p < .050$), осећај безбедности и сигурности ($F = 3.176$, $p < .044$), „уживање у животу“ ($F = 4.889$, $p < .033$), као и вођење узбудљивог живота ($F = 5.362$, $p < .005$), показало се да постоје статистички значајне разлике у односу на врсту школе коју су кадети завршили. Кадети који су завршили цивилне гимназије у највећој мери су очекивали од војног позива побољшање сопственог материјалног стандарда и стандарда породице, да се осећају безбедно и сигурно, да „уживају у животу“, као и да воде узбудљив живот, док су кадети који долазе из стручних школа у највећој мери очекивали да кроз војни позив стекну пријатеље за цели живот.

Када су у питању очекивања од војног позива и место порекла, добијено је да постоји статистички значајна разлика у вези са очекивањем да се по завршетку Војне академије постане познат и популаран ($t = -2.351$, $p < .020$). Кадетима који долазе из сеоских средина је ова оријентација мање важна ($M = 1.88$) у односу на кадете из градских средина ($M = 2.30$).

ДИСКУСИЈА

Подаци су показали да је на нивоу целокупног узорка за кадете најважнији породично-сентиментални животни стил, а најмање важна оријентација на популарност, што није сасвим у складу са подацима које су добили Крстић и Станојевић (Krstić & Stanojević, 2014) на студентима Универзитета у Приштини и Универзитета у Нишу⁸, али је у складу са налазом да је најмање изражена оријентација на популар-

⁸ Ови резултати су идентични са подацима које су на узорку новосадских средњошколаца добили Младеновић и Кнебл (Mladenović & Knebl, 2000), да је најважнији утилитарни животни стил (на другом месту је био породично-сентиментални животни стил) – међутим, треба напоменути да је у том истраживању добијено да је религијско-традиционални стил оцењен као најмање важан (што је био случај и у истраживању спроведеном на београдским средњошколцима [Plić, 2007], и на узорку београдских основаца [Luković & Čizmić, 2012; Popadić, 1995]). Међутим, већ 2002. Кубурић и Стојковић (Kuburić & Stojković, 2002) пријављују да је 60,8% становништва Војводине религиозно (наспрам око 30% колико у својим истраживањима приказују Флере [Flere, 1977] и Пантић [Pantić, 1977], док је тај број био око 70% 1963. и 87% 1953). Религијско-традиционални животни стил се показао као важнији код студената Универзитета у Приштини него код студената Универзитета у Нишу (Krstić & Stanojević, 2014), иако су обе процене ниже у односу на важност коју овом животном стилу придају кадети Војне академије. Разлог за промену валоризације религијско-традиционалног животног стила стога, осим у регионалној припадности, можемо тражити у специфичности војне професије, али и у увођењу Верске наставе као изборног предмета у основне и средње школе у Републици Србији 2001. (Uredba o organizovanju i ostvarivanju verske nastave i nastave

ност. Чини се да је у претходном периоду поново дошло до промена у преференцији животних стилова, али и да постоји стабилност у вредновању породичног стила живота, као трајно пожељног, што Крстић и Станојевић (Krstić & Stanojević, 2014) тумаче као карактеристику наше културе, која опстаје иако се друштвене околности мењају, док Попадић (Popadić, 1995) то тумачи као вид разрешења адолесцентске кризе. Ипак, чини се да је културолошко објашњење тачније, будући да се стабилност преференције породичног животног стила одржава већ деценијама на различитим узорцима различите старости и у оквиру различитих група, без обзира на врсту мерног инструмента и теоријску оријентацију истраживача по питању испитивања модалитета вредности. Чак су и страна истраживања показала да су студентима у Федерацији БиХ најважнији хедонистички животни стил, док су најмање важни утилитарни стил и оријентација на моћ (Alić et al., 2018), док је северномакедонским средњошколцима најважнији породично-сентиментални животни стил, а најмање важна оријентација на популарност (Mladenovska Dimitrovska & Dimitrovski, 2015).

За разлику од истраживања која су показала да постоје статистички значајне разлике у процењивању преференција животних стилова у односу на пол (Alić et al., 2018; Janjetović, 1997; Krstić & Stanojević, 2014; Mladenovska Dimitrovska & Dimitrovski, 2015; Petrović & Radović, 2025), у актуелном истраживању то није добијено. Међутим, узраст се показао као битан фактор разлика у процени животних стилова међу кадетима. Тако су најмлађим кадетима оријентација на популарност и религијско-традиционални животни стил били најмање важни. Узрасне разлике су у свом истраживању добиле и Петровић и Радовић (Petrović & Radović, 2025), где се поставило питање не само перцепције животних стилова међу кохортама већ и међу читавим генерацијама: припадници генерације Y су више од припадника генерације Z вредновали утилитарни животни стил. Тип насеља из ког кадети потичу такође се показао као значајан фактор разлика: кадетима који долазе из сеоских средина су оријентација на популарност и хедонистичка оријентација мање важни. Постоји могућност да су разлике у перцепцији ова два стила такође посредоване и узрастом испитаника. Наиме, у нашем, као и у истраживању Младеновић и Кнебл (Mladenović & Knebl, 2000), испитаници су студенти

alternativnog predmeta u osnovnoj i srednjoj školi, 2001), где се показало да с протоком времена расте интересовање ученика и родитеља за избор овог предмета (Šuvaković et al., 2023), као и у увођењу верске службе у Војску Србије (Uredba o vršenju verske službe u Vojsci Srbije, 2011) и у постављању војних свештеника различитих верских заједница у Војсци Србије 2013. године. Треба напоменути и то да до прве промене у односу према религијско-традиционалној вредносној оријентацији у Србији долази између 1979. и 1988. године (Pantić, 1988) на узорку младих старости 15–27 година, а потом и на узорку ученика осмог разреда основне школе 1988. и 1994. године (Kuzmanović, 1995), као и животних стилова на узорку ученика осмог разреда основне школе 1988. и 1994. године (Popadić, 1995), док код одраслих до промене става према религији долази између 1975. и 1985. године (Pantić, 1993). Такође, Пантић (Pantić, 1993) наводи да у Србији „повратак религиозности почиње средином 1980-их и то на стратумима исламске и католичке популације, мањина, младих и на селу“ (Pantić, str. 177) и да је процес комплетиран 1993, када се први пут јавља већи број верника него нерелигиозних (у односу на место пребивања, најмањи проценат верника био је у Београду). Он наглашава да је овај тренд присутан у целокупној источној Европи (највероватије као последица пада социјализма), а да је у свакој од земаља имао своје специфичности, па тако и у Србији.

и старији средњошколци, а у истраживању Луковић и Чизмић (Luković & Čizmić, 2012) испитаници су ученици основних школа. Могуће је да је на основношколском узрасту потреба за популарношћу израженија него код неколико година старијих испитаника, који су у својим проценама зрелији и реалнији. С друге стране, Крстић и Станојевић (Krstić & Stanojević, 2014) дошли су и до тога да постоје разлике у односу на место студирања: студенти Универзитета у Приштини у већој мери у односу на студенте Универзитета у Нишу преферирали су алтруистички, религијско-традиционални и хедонистички животни стил, као и оријентације на моћ, популарност и егоизам, што значи да порекло (и у контексту места порекла и у контексту места студирања) има важну улогу у формирању преференције животних стилова, али потенцијално и улогу региона. У прилог овоме говоре и резултати које су на испитаницима у Новом Саду добили Младеновић и Кнебл (Mladenović & Knebl, 2000).

Тип школе се такође показао као значајан фактор разлика, будући да су алтруистичка оријентација и сазнајни животни стил били важнији за кадете који су дошли из цивилних гимназија, што је у складу са резултатима о образовању као фактору разлика које су добиле Петровић и Радовић (Petrović & Radović, 2025), где се припадност систему одбране показала као најважнији фактор индивидуалних разлика на плану вредновања животних стилова. Ове ауторке дошле су и до тога да постоје статистички значајне разлике у односу на припадност систему одбране (Министарству одбране и Војсци Србије) у односу на цивилну популацију: припадници система одбране су постижали ниже скорове по питању важности сазнајног и утилитарног стила и оријентације на популарност иако је за обе групе испитаника најважнији породично-сентиментални животни стил.⁹ За припаднике система одбране најмање важан животни стил је био оријентација на популарност, док је за цивиле најмање важан животни стил оријентација на моћ. Стога можемо закључити да код кадета Војне академије постоје сличности и са резултатима добијеним на узорку младих, али и на узорку припадника система одбране, што такође треба детаљније испитати, будући да се може претпоставити да је до формирања перспективе о важности различитих животних стилова дошло и под утицајем фактора изабране професије, односно досадашњег искуства на Војној академији, што је у складу са тезом о двосмерности утицаја професије и појединца на плану вредности (Havelka, 1995). На могућност да избор професије утиче на преференцију начина живота указују и резултати још неких истраживања (Ilić, 2007; Lazarević & Janjetović, 2003; Petrović Bjekić, 1995).

По питању очекивања од војног позива, показало се да на плану личних циљева кадети у највећој мери очекују да ће стећи нова знања, постану одговорнији и

⁹ Мање вредновање сазнајног и утилитарног животног стила и оријентације на популарност ауторке тумаче као последицу избора професије, будући да се у систему одбране далеко већи значај придаје конформизму и поштовању правила и норми, али и конзервативности, што чини трансформацију система вредности мање подложном променама унутар овог система, док се мањи значај придаје стицању знања, посебно општег. У прилог овој тези говори и резултат из актуелног истраживања да кадети који долазе из цивилних гимназија више вреднују сазнајни животни стил у односу на кадете који долазе из војних школа и средњих стручних школа, а да се висока очекивања од професије по питању стицања знања кадета односе искључиво на војна знања и вештине, будући да на плану тог очекивања нису добијене никакве разлике међу кадетима.

самосталнији, помогну другима и стекну пријатеље, а у најмањој мери очекују да буду познати и популарни захваљујући одабраном позиву, што је у складу са резултатима претходних истраживања на средњошколцима (Čabarkapa et al., 2016; Kuzmanović & Petrović, 2007; Kuzmanović & Petrović, 2009; Čabarkapa et al., 2017; Petrović & Kuzmanović, 2010). Чињеница да је сигурност посла најважније очекивање од будућег војног позива у складу је са налазима претходних истраживања (Nikolić, 2024), да рад у систему одбране може бити условљен и другим факторима, осим патриотизмом, што може бити предмет неких будућих истраживања. Међутим, осим овог практичног аспекта, који се у оквиру свих расписаних конкурса за све војне школе нарочито потенцира, чињеница је да постоје и друга мање материјална очекивања: очување националног идентитета и државног и територијалног интегритета Републике Србије, будући да су вредности ових очекивања оцењене изнад 4.50. То је у складу са податком истраживања Милошевић Столић (Milošević Stolić, 2024) да су опстанак нације, безбедност и независност земље међу првих десет вредности кадета друге године Војне академије, што потврђује да очекивања од војног позива будућих официра у овом тренутку представљају комбинацију усвајања материјалистичких вредности и патриотизма, на шта је указала и Аларгић (Alargić, 2012), будући да су најнижи степен прихватања у истраживању Милошевић Столић (Milošević Stolić, 2024) имале вредности које нису директно повезане са војном професијом, попут економског напретка, толеранције, равноправности, мира у свету, удобног живота, узбудљивог живота, демократије, заштите животне средине и уметничког стваралаштва. Познавање овог вида вредности је веома важно, будући да Рокич (Rokeach, 1973) сматра да су терминалне вредности, које дефинишу циљеве којима човек тежи током свог живота, бољи предиктор од инструменталних вредности, које су више везане за друге аспекте личности појединца. Такође, испоставило се да на плану друштвених циљева постоји највећа сличност између циљева које вреднују студенти историје и кадети Војне академије. Осим што су у поређењу са студентима других факултета као најзначајније оценили питање могућности запослења након завршених студија, студенти историје су најзначајнијим сматрали јачање одбрамбених снага земље и по томе су се издвојили у односу на остале студенте Београдског универзитета (Kuzmanović & Petrović, 2013), а високо су вредновали и чување традиције и територијалног и државног интегритета земље, као друштвене циљеве којима треба тежити.

Међутим, евидентно је да утицај социјално-демографских фактора није подједнак. За разлику од претходно наведених истраживања о очекивањима од будуће професије у погледу остваривања личних и друштвених циљева (Kuzmanović & Petrović, 2013), у којима нису утврђене полне разлике, у овом истраживању кадеткиње су, у већој мери него кадети, очекивале да ће им војни позив омогућити да воде здрав живот, остваре своје професионалне амбиције, напредују у каријери и допринесу очувању државног и територијалног интегритета Србије. Ово је директно повезано са све већом популарношћу војног позива међу женама¹⁰, али и са резулта-

¹⁰ Забележен је и тренд раста уписа жена на ове школе: у првим годинама уписа, од 2007, жене су уписиване по квотама – до 20%. Од 2014. године квоте су укинуте и омогућен је равноправан упис за оба пола, на основу ранг-листе са бројем поена остварених на пријемном испиту. Број новоуписаних кадеткиња је, већ дужи низ година, преко 30% и варира у зависности од

тима истраживања која сугеришу да различити облици патриотизма нису подложни полним разликама (Petrović & Radović, 2025; Bečić, 2016; De Ruyter et al., 1998). Са друге стране, узраст се директно издвојио као значајан фактор разлика у односу на алтруизам и популарност, али и очување државног и територијалног интегритета Србије. Чини се да значај ових циљева расте у функцији узраста, барем на узорку кадета Војне академије¹¹.

Врста завршене средње школе такође је фактор који доприноси разликама у очекивањима од војног позива на плану остваривања личних циљева. Кадети који су завршили цивилне гимназије у највећој мери очекивали су да ће им војни позив омогућити побољшање сопственог материјалног стандарда и стандарда њихових породица, као и већи осећај безбедности и сигурности, да ће „уживати у животу“, водити узбудљив живот, док су кадети који долазе из стручних школа у највећој мери очекивали да кроз војни позив стекну пријатеље за цели живот. Иако треба имати у виду да су у овом истраживању средње школе категорисане другачије него у претходним истраживањима, која нису обухватала војне школе, може се констатовати да је на узорку кадета утврђена већа хомогеност резултата у односу на налазе претходних истраживања (Petrović & Kuzmanović, 2010). Таквом налазу вероватно доприноси чињеница да је најмањи број кадета завршио цивилне гимназије. Ово објашњење је додатно поткрепљено чињеницом да постоје велика одступања на плану личних циљева кадета који су завршили цивилну гимназију у односу на претходна истраживања спроведена на гимназијалцима (Čabarkapa et al., 2016). Наиме, кадети који су завршили цивилне гимназије представљају најваријабилнији део узорка у погледу вредносних оријентација. На то указују њихова израженија очекивања од војног позива у погледу сигурности запослења и испољавања патриотизма, већи значај који придају сазнајном животном стилу, као и очекивања да ће им војни позив омогућити обезбеђивање материјалног стандарда, уживање у животу и превазилажење свакодневне монотоније захваљујући специфичностима војног позива. Овакво тумачење додатно поткрепљује чињеница да су побољшање материјалног стандарда, осећај безбедности и сигурности, уживање у животу, узбудљив живот и стицање пријатељстава за цео живот били најмање значајни кадетима који су завршили средње војне школе.

Међутим, треба напоменути да су све наведене разлике утврђене у погледу високо вреднованих циљева, док је популарност стечена кроз занимање константно на последњем месту, што је у складу с налазима из претходних истраживања (Čabarkapa et al., 2016; Kuzmanović & Petrović, 2007, 2009; Joksimović, 2001). Треба напоменути и то да се место порекла показало као битан фактор разлика у погледу очекивања да

пројектоване квоте за упис која се усклађује са кадровским потребама Војске Србије и акредитованих студијских програма – за неке смерове постоји веће интересовање жена.

¹¹ Овде треба напоменути да разлика између прихваћености популарности као животног стила (која је код најмлађих кадета најмање прихваћен животни стил) и очекивања од војног позива сугерише да је кадетима Војне академије важно да буду популарни искључиво захваљујући војном позиву. Она, међутим, не указује на то да популарност доживљавају као трајну вредност којој треба тежити током живота. То још једном потврђује значај начина операционализације и избора референтног оквира приликом процењивања вредности.

се по завршетку Војне академије постане познат и популаран будући да је кадетима који долазе из сеоских средина ова оријентација мање важна у односу на кадете из градских средина. Нека од претходних истраживања такође указују на значај места порекла у односу на самопроцену циљева (Kuzmanović & Petrović 2007, 2009). Такође, да популарност стечена војним позивом добија на значају указује не само разлика у односу на узраст него и разлика између кадета који потичу из сеоских и градских средина. У прилог томе говоре и налази Пајевића (Pajević, 1983), који је указао на веће интересовање за војни позив међу младима са села. У овом контексту, очекивања младих из градских средина у погледу личне популарности стечене војним позивом могу се тумачити као индикатор да се војни позив међу младима са села доживљава као традиционална и подразумевана професија, док у градским срединама одабир војног позива представља ређу појаву.

ЗАКЉУЧАК

Резултати истраживања указују на међусобну повезаност и условљеност вредности и избора професије, као и на то да је процес школовања (укључујући завршене средње војне школе и дужину школовања на Војној академији), посматран кроз призму узраста и социјализације појединца за војни позив, значајнији фактор од социјално-демографских разлика, при чему су пол и место порекла од мањег значаја. Пол је био значајнији фактор разлика у односу на очекивања, која су код жена ишла у правцу остварења личних професионалних амбиција и патриотске опредељености, док је место порекла више доприносило разликама у тенденцији ка животним стиливима оријентисаним на популарност и хедонизам. С друге стране, усвојеност друштвених циљева, као интегративне компоненте вредности кадета Војне академије, усмерена је у правцу испуњења материјалних стандарда, али и високо наглашене компоненте патриотизма. Идеја о контекстуалној зависности вредности, разликама у приоритетима у систему вредности, па и манифестацији у понашању је потврђена, с обзиром на то да се истраживање односило конкретно на војни позив и очекивања од њега. Поређење с другим професијама и испитивање појаве нових вредности унутар војне професије, или пак промене у саставном поретку, у контексту утицаја радног искуства, али и поређења с другим професијама, предлог су за будућа истраживања у домену вредности.

Srđan V. Starčević¹

University of Defence, Military Academy
Belgrade (Serbia)

Jelena R. Petrović²

University of Belgrade, Faculty of Education
Belgrade (Serbia)

Ivan B. Petrović³

University of Defence, Military Academy
Belgrade (Serbia)

SOCIO-DEMOGRAPHIC CHARACTERISTICS, LIFESTYLES AND EXPECTATIONS FROM THE MILITARY PROFESSION OF THE MILITARY ACADEMY CADETS⁴

(Translation *In Extenso*)

Abstract: Due to increasing global divisions and the presence of different forms of war, accompanied by the armament race, the military profession is once again becoming the centre of attention. The aim of this paper is to examine the values of the future officers operationalized through lifestyles and their expectations in relation to the military profession. The research was conducted on the sample of 186 cadets of the Military Academy. Independent variables were gender, age group, place of origin, as well as the type of secondary school, while dependent variables were lifestyles and expectations from the military profession. The results show that the cadets most highly value the family-sentimental lifestyle, while they expect that the military profession will ensure making lifelong friendships and that the completed secondary school is the main source of differences in the examined variables. By studying the obtained results, it may be concluded that the cadets' values are modified under the influence of socio-demographic factors, as well as the choice of the military profession and the length of their stay at the Military Academy.

Keywords: Serbian Armed Forces, military profession, values, lifestyles, officer, professional expectations

¹ srdjastarcevic@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0002-5046-6058>

² jelena.petrovic@uf.bg.ac.rs; <https://orcid.org/0000-0002-5344-5770>

³ ivanpetrovic1977@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0001-7372-637X>

⁴ The paper was written within the project "Value orientations and lifestyles of the Military Academy cadets", The Military Academy, the University of Defence, VA/DH/1/24-26

INTRODUCTION

Abolition of compulsory military service and decline in the interest in the military profession were a global trend until recently, which consequently led to the professionalization of the army and the increasing number of organizations whose members are paid for conducting different military operations worldwide. On the other hand, in the past year, the compulsory military service has been mentioned throughout Europe⁵, and more and more importance is given to the modernization of the military techniques and technology, while the manifestation forms and methods of warfare are also changing, so that some unconventional methods and means, such as the struggle for natural resources, economic pressures, asymmetrical forms of warfare, psychological war etc., are taking primacy over the classical warfare as a conflict on the battlefield (Gordić & Petrović, 2014; Petrović, 2021), which points to the change in the perception about the military organization being the only factor of defence and sovereignty of a state (Alargić, 2012).

However, in addition to global trends, of importance for the perception of the military profession in the Republic of Serbia in the previous period were also other novelties introduced in a very short period of time (2002–2009). These are military missions that had not existed in that form in the Serbian Armed Forces⁶ beforehand and the acceptance of women into military schools⁷, since it is “an important tool for establishing a new value system in education” (Alargić, 2012, p. 13). In such a value environment, a question arises as to how these changes in the values in society are dealt with by future professional officers in terms of their own profession, having in mind that, despite reforms and changes of social circumstances, the Serbian Armed Forces are highly positioned on the scale of institutions most trusted by Serbian citizens (Starčević & Blagojević, 2019). The army as a constitutive element of the social order cannot be isolated from social changes. On the other hand, the specific nature of the value system within the military profession is reflected in the fact that it is a benchmark on the basis of which soldiers in the field make decisions (Volker, 2000), which may in turn lead to the formation of a perception and attitude towards the army in different societies and circumstances. Alargić (Alargić, 2012) states that the value system in the Serbian Armed Forces is traditionally founded mostly on allegiance and patriotism, with a high level of readiness for making a personal sacrifice.

However, only six research studies from the domain of values have been conducted on the military sample in our country so far (Pajević et al., 1987; Pajević et al., 2004; Marček & Alargić, 2008, Alargić, 2012; Milošević Stolić, 2024; Petrović & Radović,

⁵ Conclusion of the forming working group for activation of military service (Government of the Republic of Serbia, 20 September 2024).

⁶ Participation in the construction and preservation of peace in the region and the world and Support to the civilian authorities in countering security threats (Law on the Serbian Armed Forces, 2007, 2009, 2010, 2015, 2018, 2019, 2021, 2025; Law on Defence, 2007; Law on the use the Serbian Armed Forces and other defence forces in multinational operations out of borders of the Republic of Serbia, 2009, 2018; Centre for Peacekeeping Operations, 2026; Military Medical Academy, 2026).

⁷ Military schools are open to female attendance: the Military Academy since 2007, the Military Medical Academy since 2009, the Military Grammar School since 2014 and the Military High School since its foundation in 2015.

2025). Unfortunately, these studies are not mutually comparable on a full scale due to the inconsistencies in definitions and perceptions of values in the fields of different sciences in which this concept appears (Radovanović et al., 2022). In this paper, values will be explored through lifestyles and life goals. A lifestyle preferred by someone may determine that person's characteristic manner of behaviour, expression of attitudes, choice of the occupation and decision-making, while it may also determine the person's permanent, extremely positive attitude towards certain objects considered important, whose realization entails pronounced personal engagement (Rot & Havelka, 1973). One of these objects is also the profession, whereas Havelka emphasizes that the relationship between the chosen profession and values is two-way because the realization of value expectations affects the degree of satisfaction with the chosen profession (but also with the actual work place within the profession), while satisfaction in turn affects the person's readiness to accept values that are typical for that profession, i.e., it makes the individual aspire towards their realization, maintenance or acceptance and adoption of new values, and it may also lead to a hierarchical change within the existing value system of an individual (Havelka, 1995). Values have the greatest importance exactly in the choice of the profession itself, when potential accomplishments are also taken into account (goals that the individual would like to achieve), but also when entering the chosen work organization, when it is necessary to adjust the value system of the individual, profession, work organization and the specific work place within it (Torrington, 2004). This also means that the characteristics of a profession (as early as during the schooling process) may in turn affect the structure and dynamics of the individual's personality. In all that, a mediating factor is a broad range of socio-demographic variables (Brančić, 1986; Pajević, 1983).

That is why this research was aimed at exploring the values of the Military Academy cadets operationalized through lifestyles and expectations from the military profession, and at establishing whether some of the socio-demographic characteristics may explain further the attitude of the Military Academy cadets towards their future profession, but also the values they adopt.

METHODOLOGY

Sample

The sample included 186 cadets of the Military Academy, namely the students of the second, third and fourth years of basic academic studies ([Table 1](#)). The first year was intentionally omitted since to some of the freshmen this is the first concoct with the army, weapons and military training and consequently they may not possess adequate previous experience.

Procedure

Data collecting was performed during June 2024 within the project "Value orientations and lifestyles of the Military Academy cadets", which was approved by the University of Defence and the Ministry of Defence of the Republic of Serbia. The survey was anonymous.

Variables

Independent variables

1. Gender – male and female
2. Age group – the respondents' age
3. Type of the completed secondary school – civilian grammar school (all departments), military schools (military grammar school and secondary military vocational school) and vocational schools (other four-year secondary schools)
4. Type of the settlement the cadets come from – village or town/city

Dependent variables

1. Lifestyles
2. Professional expectations

Instruments

The used questionnaire consisted of the data about socio-demographic variables, the questionnaire about lifestyles and expectations from the profession:

a) The questionnaire about socio-demographic characteristics of the respondents (gender, age group, type of completed secondary school, type of the place of origin);

b) The scale of lifestyles (Popadić, 1995) consists of the descriptions of 10 lifestyles. The respondents were asked to answer on the five-point Likert scale to what extent they find it important to live the described way of life, which is a modification in comparison to the original instrument where the lifestyle preference is emphasized – what way of life the respondents would like to lead (1 – strongly disagree to 5 – strongly agree). The scale included 10 lifestyles: family-sentimental lifestyle, altruistic orientation, cognitive style, utilitarian style, orientation to popularity, egoistic orientation, Prometheus activism, hedonistic orientation, religious-traditional style and the orientation to power. The part of the instrument referring to the most and least appealing lifestyles to the respondents, as well as the current lifestyle, were omitted due to the confidentiality of the data regarding the members of the defence system.

c) The scale of expectations from the military profession was formed after the lists of goals provided by Kuzmanović and Petrović (Kuzmanović & Petrović, 2008). In this research, the goals are defined and operationalized as expectations from the future occupation – in this case, the military profession, after the research by Petrović and associates (Petrović et al., 2015). The list included 18 personal goals (reputation, friends, social power, self-actualization, altruism, achievement, exciting life, subordination, safety, conscientiousness, love, material standard, knowledge, enjoyment (hedonism), social engagement, independence, popularity and healthy life) and was fully borrowed, while social goals have been reformulated into the following: safe employment, preserving national identity, preserving state and territorial integrity. The respondents assessed on the five-point Likert scale to what extent they agreed with the listed statements.

Data processing

The data were processed in the program SPSS, version 22, with the aid of frequencies, percentages, descriptive statistics, t test for independent samples and ANOVA.

RESULTS

At the level of the entire sample, the cadets think that the family-sentimental lifestyle is the most important, but they also have an ambivalent position towards the egoistic and altruistic orientations, while the orientation to popularity is the least important regardless of gender, age group, type of the settlement they come from and the type of the secondary school they completed ([Table 2](#)). The research results show that there are no statistically significant differences in assessing the importance of lifestyles between male and female cadets.

As for the orientations to popularity ($F = 4.877$, $p < .009$) and the religious-traditional lifestyle ($F = 3.188$, $p < .044$), the results show that there are statistically significant differences in relation to the cadets' age group. The youngest cadets found the orientation to popularity and religious-traditional lifestyle the least important ([Figure 1](#)).

As for the type of settlement from which the cadets come, statistically significant differences were found in the orientation to popularity ($t = -2.104$, $p < .037$) and the hedonistic orientation ($t = -2.018$, $p < .045$). The cadets coming from rural environments found these lifestyles less important ([Figure 2](#)).

As for the altruistic orientation, the results show that there are statistically significant differences regarding the school completed by the cadets ($F = 5.305$, $p < .006$). Just as in the case of the cognitive lifestyle ($F = 2.997$, $p < .050$), the results indicate that the cadets coming from civilian grammar schools demonstrate a far higher degree of altruism and the aspiration to learn something new ([Figure 3](#)).

As for the expectations from the military profession, it has transpired that in terms of private goals, the cadets on the largest scale expect to acquire new knowledge, serve the fatherland and thus become useful members of society, be more responsible and independent, help others and find friends, while on the smallest scale they expect to be famous and popular due to the chosen profession ([Table 3](#)).

As for the significance of the offered social goals related to the cadets' expectations from the military profession, it turns out that the cadets expect on the largest scale that the military profession would ensure finding steady employment (which is, at the same time, the greatest value among the examined expectations), while contributions to the preservation of national identity and state and territorial integrity are assessed as slightly lower but still above 4.50, and in total they rank third and sixth respectively on the list of expectations ([Table 3](#)).

The results have shown the existence of statistically significant differences between male and female cadets regarding the following expectations from the military profession: female cadets expected on a larger scale that the military profession would ensure them a healthy life ($t = -2.588$, $p < .011$), the achievement of their professional ambitions ($t = -2.115$, $p < .036$) and advancement in their career, and also the contribution to the preservation of Serbia's state and territorial integrity ($t = -2.568$, $p < .011$), as illustrated in [Figure 4](#).

When it comes to helping people in trouble, as an expectation from the officer's profession, the results indicate that there are statistically significant differences regarding the cadets' age group ($F = 4.538$, $p < .012$). The youngest cadets found helping people in trouble as an expectation from the officer's profession the least important (Figure 5), just as being famous and popular ($F = 3.662$, $p < .028$), but also the preservation of Serbia's state and territorial integrity ($F = 3.661$, $p < .028$), which was the most important to the oldest cadets.

Speaking of the following expectations from the military profession: finding lifelong friends ($F = 3.473$, $p < .033$), improvement of own material standard and family standard ($F = 2.964$, $p < .050$), feeling of security and safety ($F = 3.176$, $p < .044$), "enjoyment in life" ($F = 4.889$, $p < .033$), as well as leading an exciting life ($F = 5.362$, $p < .005$), it turned out that there were statistically significant differences regarding the type of school completed by the cadets. The cadets coming from civilian grammar schools expected on the largest scale that the military profession would improve their own material standard and family standard, that they would feel secure and safe, "enjoy life", as well as lead an exciting life, while the cadets from vocational schools expected on the largest scale to find lifelong friends through the military profession.

As for the expectations from the military profession and the place of origin, a statistically significant difference has been found regarding the cadets' expectation to become famous and popular after completing the Military Academy ($t = -2.351$, $p < .020$). The cadets coming from rural environments found this orientation the least important ($M = 1.88$) as compared to the cadets from urban environments ($M = 2.30$).

DISCUSSION

The data show that at the level of the entire sample, the most important to the cadets is the family-sentimental lifestyle, while the least important is the orientation to popularity, which is not fully in line with the data obtained by Krstić and Stanojević (Krstić & Stanojević, 2014) among the students of the University of Priština and the University of Niš⁸, yet it is

⁸ These results are identical to the data obtained on the sample of Novi Sad secondary-school students by Mladenović and Knebl (Mladenović & Knebl, 2000), that the most important utilitarian lifestyle (the family-sentimental lifestyle ranked second) – however, it should be noted that the given research found out that the religious-traditional style was graded as the least important (which was also the case in the research conducted among Belgrade secondary-school students [Ilić, 2007] and on the sample of Belgrade elementary-school pupils [Luković & Čizmić, 2012; Popadić, 1995]). However, as early as 2002, Kuburić and Stojković (Kuburić & Stojković, 2002) reported that 60.8% of the population in Vojvodina were religious (in contrast to about 30% obtained in the research by Flere [Flere, 1977] and Pantić [Pantić, 1977] respectively, while this number was about 70% in 1963 and 87% in 1953). The religious-traditional lifestyle has proved to be more important among the students of the University of Priština than those of the University of Niš (Krstić & Stanojević, 2014) although both assessments are lower than the importance attributed to this lifestyle by the Military Academy cadets. Therefore, the reason for the change in the valorization of the religious-traditional lifestyle, apart from regional affiliation, can be sought in the specific nature of the military profession, as well as in the introduction of Religious Instruction as an optional subject in elementary and secondary schools in the Republic of Serbia in 2001 (Regulation on organization and realization of the religious

in line with the finding that the least pronounced is the orientation to popularity. It seems that in the previous period changes occurred in the preference of lifestyles, but there is also stability in the evaluation of the family lifestyle as permanently desirable, which is interpreted by Krstić and Stanojević (Krstić & Stanojević, 2014) as a characteristic of our culture that prevails despite changing social circumstances, while Popadić (Popadić, 1995) interprets this as a form of resolving an adolescent crisis. Nevertheless, it seems that the cultural explanation is more precise since the stability of the preference of the family lifestyle has been maintained for decades in different samples of different age groups and within various groups, regardless of the type of the measuring instrument and the researchers' theoretical orientation regarding the examination of the value modalities. Even foreign studies have shown that the students in the Federation of Bosnia and Herzegovina find the hedonistic lifestyle the most important and the utilitarian style and the orientation to power the least important (Alić et al., 2018), whereas North American secondary-school students find the family-sentimental lifestyle most important and the orientation to popularity the least important (Mladenovska Dimitrovska & Dimitrovski, 2015).

In contrast to the research showing the existence of statistically significant differences in the assessment of the preferences of lifestyles in relation to gender (Alić et al., 2018; Janjetović, 1997; Krstić & Stanojević, 2014; Mladenovska Dimitrovska & Dimitrovski, 2015; Petrović & Radović, 2025), this was not obtained in our research. However, the age group turns out to be an important factor of differences in the assessment of lifestyles among the cadets. Namely, the youngest cadets found the orientation to popularity and religious-traditional lifestyle the least important. Age differences were also found by Petrović and Radović in their research (Petrović & Radović, 2025), where a question arose not only regarding the perception of lifestyles among the cohorts, but also among entire generations: Y generation members found the utilitarian lifestyle more valuable than Z generation members. The type of settlement from which the cadets come also turned out to be an important factor of differences: the cadets coming from rural environments found the orientation to popularity

education and teaching of alternative course in the elementary and secondary school, 2001), where it transpired that with the passage of time there was an increasing interest of students and parents in choosing this subject (Šuvaković et al., 2023), as well as in the introduction of the religious service in the Serbian Armed Forces (Regulation on commitment of religious service in the Serbian Armed Forces, 2011) and the employment of military priests from different religious communities in the Serbian Armed Forces in 2013. It should also be noted that the first change in the attitude towards the religious-traditional value orientation in Serbia occurred between 1979. and 1988 (Pantić, 1988) on the sample of young people aged 15–27, and then also on the sample of the students of the eight grade of elementary school in 1988 and 1994 (Kuzmanović, 1995), including the lifestyles on the sample of the students of the eight grade of elementary school in 1988 and 1994 (Popadić, 1995), whereas the change in the attitude towards religion among adults occurred between 1975 and 1985 (Pantić, 1993). Moreover, Pantić (Pantić, 1993) states that in Serbia, “the return to religiosity began in the mid-1980s, in the strata of Islamic and Catholic populations, minorities, young people, and in the village” (Pantić, p. 177) and that the process was completed in 1993, when for the first time there was a larger number of the religious than the non-religious people (regarding the place of residence, the smallest percentage of religious people was recorded in Belgrade). Pantić emphasizes that this trend is present throughout East Europe (most probably as a consequence of the collapse of socialism), and that in each of these countries, including Serbia, it had its specific characteristics.

and the hedonistic orientation less important. It is also possible that the differences in the perception of these two styles are also caused by the respondents' age. In fact, both in our research and in the research of Mladenović and Knebl (Mladenović & Knebl, 2000), the respondents are students and older secondary-school students, while in the research of Luković and Čizmić (Luković & Čizmić, 2012) the respondents are elementary-school children. It is possible that in the elementary school age group the need for popularity is more pronounced than among the respondents who are several years older and who are more mature and realistic in their assessments. On the other hand, Krstić and Stanojević (Krstić & Stanojević, 2014) also found differences regarding the place of study: in comparison to the students of the University of Niš, the students of the University of Priština preferred on a larger scale the altruistic, religious-traditional style and hedonistic lifestyles, as well as the orientations to power, popularity and egoism, which means that the origin (both in the context of the place of origin and of the place of study) has an important role in the formation of the lifestyle preference, but potentially the role of the region as well. This is also supported by the results obtained by Mladenović and Knebl among the respondents in Novi Sad (Mladenović & Knebl, 2000).

The type of school also proves to be an important factor of differences because the altruistic orientation and the cognitive lifestyle are more important to the cadets coming from civilian grammar schools, which is in line with the results about education as a factor of differences obtained by Petrović and Radović (Petrović & Radović, 2025), where belonging to the defence system turns out to be the most important factor of individual differences at the level of evaluating lifestyles. These authors also found out that there were statistically significant differences regarding the affiliation to the defence system (the Ministry of Defence and the Serbian Armed Forces) as compared to the civilian population: the members of the defence system achieved lower scores regarding the importance of the cognitive and utilitarian styles and the orientation to popularity although both groups of the respondents found the family-sentimental lifestyle the most important.⁹ To the members of the defence system, the least important lifestyle was the orientation to popularity, while to the civilians the least important lifestyle was the orientation to power. Therefore, we can conclude that among the Military Academy cadets there are also similarities with the results obtained on the sample of young people, but on with the sample of the defence system members, which also needs to be examined further since it may be assumed that the perspective about the importance of different lifestyles was also formed under the influence of the chosen profession factor, i.e., the former experience at the Military Academy, which is in compliance

⁹ Lower assessments of the cognitive and utilitarian lifestyle and the orientation to popularity are interpreted by the authors as a consequence of the choice of profession, since in the defence system far greater significance is attributed to conformism and observance of rules and norms, as well as in conservativity, which makes the transformation of the value system less subject to changes within this system, while smaller importance is attributed to the acquisition of knowledge, particularly general knowledge. This thesis is also supported by the result from the current research that the cadets coming from civilian grammar schools value the cognitive lifestyle more than the cadets coming from military schools and secondary military vocational schools, and that high expectations from the military profession regarding the cadets' acquisition of knowledge refer solely to military know-how and skills, since no differences among the cadets were found in relation to this expectation.

with the theses about the two-way influence of the profession and the individual in terms of values (Havelka, 1995). The possibility of the choice of profession affecting the lifestyle preference is indicated by some other research results (Ilić, 2007; Lazarević & Janjetović, 2003; Petrović Bjekić, 1995).

As for the expectations from the military profession, it turns out that regarding personal goals the cadets expect on the largest scale to acquire new knowledge, become more responsible and independent, help others and find friends, while on the smallest scale they expect to be famous and popular due to the chosen profession, which is in line with the results of the previous research among secondary school students (Čabarkapa et al., 2016; Kuzmanović & Petrović, 2007; Kuzmanović & Petrović, 2009; Čabarkapa et al., 2017; Petrović & Kuzmanović, 2010). The fact that employment safety is the most important expectation from the future military profession is in line with the previous research results (Nikolić, 2024) that working in the defence system may be affected by other factors in addition to patriotism, which may be the subject of some future research. However, apart from this practical aspect that is particularly emphasized within all enrolment conditions for military schools, it is a fact that there are other, less material expectations: the preservation of national identity and state and territorial integrity of the Republic of Serbia, since the values of these expectations are assessed above 4.50. This is in line with the data obtained in the research of Milošević Stolić (Milošević Stolić, 2024) that the survival of the nation, security and independence of the country are among top ten values among the second-year cadets of the Military Academy, which confirms that the future officers' expectations from the military profession are currently a combination of adopting materialistic values and patriotism, as also pointed out by Alargić (Alargić, 2012), since the lowest degree of acceptance in Milošević Stolić's study (Milošević Stolić, 2024) was in relation to the values not directly connected with the military profession, such as economic progress, tolerance, equality, world peace, comfortable life, exciting life, democracy, environmental protection and artistic creation. Knowing this form of values is very important since Rokeach (Rokeach, 1973) believes that terminal values defining goals someone strives for in life are a better predictor than instrumental values that are more related to other aspects of an individual's personality. Furthermore, it turns out that in terms of social goals there is the greatest similarity between the goals valued by the students of history and the cadets of the Military Academy. Apart from finding the possibility of employment after completed studies the most important in comparison to the students of other faculties, the students of history also believe that the strengthening of the country's defence forces is the most important, which also distinguishes them from other students of the University of Belgrade (Kuzmanović & Petrović, 2013). They also assessed highly the preservation of tradition and state and territorial integrity of the country as social goals towards which we should strive.

However, it is evident that the impact of socio-demographic factors is not equal. In contrast to the previously listed research about expectations from the future profession regarding the achievement of personal and social goals (Kuzmanović & Petrović, 2013), where no gender differences were found, in this research, female cadets expected to a larger extent than the male ones that the military profession would ensure them having a healthier life, fulfilling their professional ambitions, advancing in their career and contributing to the preservation of Serbia's state and territorial integrity. This is directly connected with

the increasing popularity of the military profession among women¹⁰, but also with the research results suggesting that different forms of patriotism are not subject to gender differences (Petrović & Radović, 2025; Bečić, 2016; De Ruyter et al., 1998). On the other hand, age directly stands out as an important factor of differences regarding altruism and popularity, as well as the preservation of Serbia's state and territorial integrity. It seems that the importance of these goals increases in the function of the age group, at least on the sample of the Military Academy cadets¹¹.

The type of completed secondary school is yet another factor contributing to the differences in expectations from the military profession in terms of achieving personal goals. The cadets who graduated from civilian grammar schools expected on the largest scale that the military profession would ensure them the improvement of their own material standard and their family's standard, as well as a greater sense of security and safety, that they would "enjoy life", have an exciting life, while the cadets coming from vocational schools expected on the largest scale to make lifelong friends through the military profession. Although it should be kept in mind that this research categorizes secondary schools differently from previous research, which did not include military schools, it may be stated that on the cadets' sample greater homogeneity of results was established as compared to the previous research findings (Petrović & Kuzmanović, 2010). This finding is probably supported by the fact that the smallest number of cadets graduated from civilian grammar schools. This explanation is further supported by the fact that there are large deviations regarding personal goals of the cadets who graduated from civilian grammar schools as compared to the previous research conducted among grammar school students (Čabarkapa et al., 2016). In fact, the cadets who graduated from civilian grammar schools are the most variable part of the sample regarding value orientations. This is indicated by their more pronounced expectations from the military profession in terms of safe employment and demonstration of patriotism, greater importance they attribute to the cognitive lifestyle, as well as the expectations that the military profession will enable them to reach the material standard, to enjoy life and overcome everyday monotony owing to the specific nature of the military profession. This interpretation is additionally supported by the fact that the improvement of the material standard, the feeling of security and safety, enjoyment in life, exciting life and finding lifelong friends were the least important to the cadets who graduated from secondary military schools.

¹⁰ A trend of increased enrolment of women in these schools has also been recorded: in the first years of the enrolment, since 2007, women have been enrolled by quotas – up to 20%. In 2014, these quotas were cancelled and equal enrolment was allowed to both genders depending on the ranking list with a number of points obtained in the entrance examination. The number of newly-enrolled female cadets has been over 3% for a longer period and it varies depending on the projected enrolment quota that is adjusted to the personnel needs of the Serbian Armed Forces and accredited study programs – women tend to be more interested in certain departments.

¹¹ Here it should be noted that the difference between the acceptance of popularity as a lifestyle (which is the least accepted lifestyle among the youngest cadets) and the expectations from the military profession suggests that the Military Academy cadets find it important to be popular solely due to the military profession. However, this does not indicate that the cadets look at popularity as a permanent value to strive for throughout life. It once again confirms the importance of the manner of operationalization and the selection of a referential framework in the assessment of values.

However, it should be noted that all the above-listed differences were established regarding highly valued goals, while popularity acquired through the profession is constantly in the last place, which is in line with the previous research findings (Čabarkapa et al., 2016; Kuzmanović & Petrović, 2007, 2009; Joksimović, 2001). It should also be noted that the place of origin has proved to be an important factor of differences in terms of the cadets' expectations to become famous and popular after the completion of the Military Academy since the cadets coming from rural environments find this orientation less important than the cadets from urban environments. Some of the previous research also point to the importance of the place of origin in the self-assessment of goals (Kuzmanović & Petrović 2007, 2009). Moreover, that popularity acquired through the military profession is becoming more important is proved not only by the difference regarding the age group, but also by the difference between the cadets coming from rural and urban environments respectively. This is also supported by Pajević's findings (Pajević, 1983), who points to the greater interest in the military profession among young people from the village. In this context, the expectations of the young people from urban environments regarding popularity acquired due to the military profession may be interpreted as an indicator that the young from villages perceive the military profession as a traditional and presupposed profession, while the military profession is rarely chosen in urban environments.

CONCLUSION

The research results point to the interconnection and conditionality of values and the choice of profession, as well as that the schooling process (including completed secondary military schools and the length of schooling at the Military Academy), seen through the prism of an individual's age and socialization for the military profession, is a more important factor than socio-demographic differences, while gender and the place of origin are of smaller importance. Gender was a more significant factor of differences as compared to expectations, which among women went towards fulfilling personal professional ambitions and patriotic affiliation, while the place of origin contributed more to differences in the tendency towards lifestyles oriented to popularity and hedonism. On the other hand, the adoption of social goals as an integrative component of the values among the Military Academy cadets is directed towards reaching material standards, but also a highly emphasized component of patriotism. The idea of the contextual dependence of values, the differences in priorities in the value system, and even the manifestation in behaviour has been acknowledged, having in mind that the research referred specifically to the military profession and expectations from it. The comparison to other professions and the examination of the emergence of new values within the military profession or the changes in the systematic order, within the context of the influence of working experience, but also the comparisons to other professions, are proposals for future research in the field of values.

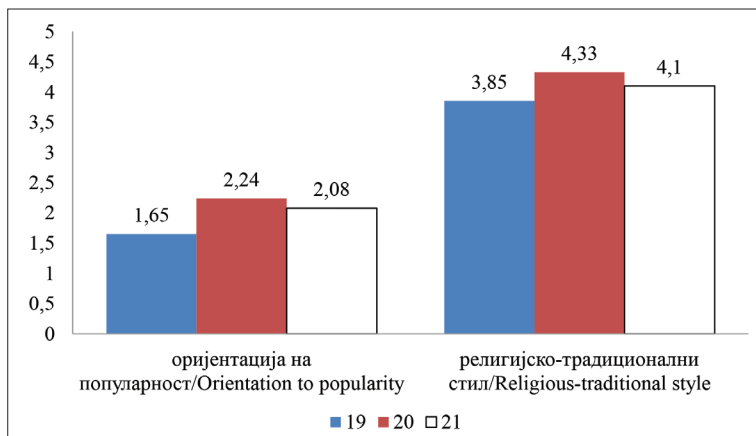
REFERENCES / ЛИТЕРАТУРА

- Alargić, D. (2012). Features of an individual as a factor of the Serbian Armed Forces' Members value system (doctoral dissertation). Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu. Available at: <https://doiserbia.nb.rs/phd/fulltext/BG20130417ALARGIC.pdf> [In Serbian]
- Alić, A., Cerić, H., Habibović, S. (2018). Youth Culture Features in the Light of Preferred Role Models and Life Styles. *European Journal of Social Science Education and Research*, 5 (2), 163–174. DOI: [10.26417/ejser.v5i2.p163-174](https://doi.org/10.26417/ejser.v5i2.p163-174)
- Bečić, M. (2016). An Assessment of Consumer Ethnocentrism Tendencies Scale among University Students: The case of Turkish and Bosnian Students. *Inquiry: Sarajevo Journal of Social Sciences*, 2 (1), 119–130.
- Brančić, B. (1986). *Psychological theories of choice of the profession – the new tendencies in professional orientation*. Beograd: Naučna knjiga. [In Serbian]
- Centre for Peacekeeping Operations. Available at: https://www.vs.rs/sr_lat/jedinice/vojska-srbije/generalstab/operativna-uprava-j3/centar-za-mirovne-operacije, (Retrieved on 9 February 2026)
- Čabarkapa, M. D., Petrović, N. B., Kuzmanović, B. R. (2016). University study preferences and value targets of grammar school students in Serbia. *Nastava i vaspitanje*, 65 (1), 181–196. <https://doi.org/10.5937/nasvas1601181C> [In Serbian]
- Čabarkapa, M., Marković, Z., Petrović, N. (2017). Values and expectations for achieving professional goals among high school graduates. *European Journal of Education Studies*, 8 (3), 399–413. <https://doi.org/10.5281/zenodo.834369>
- De Ruyter, K., Van Birgelen, M., Wetzels, M. (1998). Consumer ethnocentrism in international services marketing. *International Business Review*, 7 (2), 185–202.
- Gordić, M., Petrović, I. (2014). *The missile systems in small countries' defence*. Beograd: Medija centar Odbrana. [In Serbian]
- Government of the Republic of Serbia (20 September 2024). Conclusion of the forming working group for activation of military service. Available at: <https://www.srbija.gov.rs/vest/818299/usvojen-zakljucak-o-obrazovanju-radne-grupe-za-aktiviranje-obaveze-sluzenja-vojnog-roka.php> (Accessed on 7 February 2026) [In Serbian]
- Ilić, J. (2007). The comparison of the lifestyles of athletes and non-athletes. In: S. Stojiljković (ed.). *Zbornik radova sa međunarodne naučne konferencije "Fizička aktivnost i zdravlje"*, 51–57. [In Serbian]
- Joksimović, S. (2001). The structure and correlates of value orientations of high school students. *Zbornik Instituta za pedagoška istraživanja*, 33 (3), 201–214. [In Serbian]
- Kuzmanović, B. (1995). Social changes and changes in value orientation of students. *Psihološka istraživanja*, 7, 17–48. [In Serbian]
- Kuzmanović, B., Petrović, N. (2009). Preferences of personal and social goals among high school pupils in Serbia. *Sociološki pregled*, 43 (4), 503–523. <https://doi.org/10.5937/socpreg0904503K> [In Serbian]
- Kuzmanović, B., Petrović, N. (2013). Personal and Social Goals of Students in the Context of their Professional Orientation. *Andragoške studije*, 1, 49–72. [In Serbian]
- Kuzmanović, B., Petrović, N. (2007). The preference structure of personal and social goals of the high school students. *Psihologija*, 40 (4), 567–585. [In Serbian]

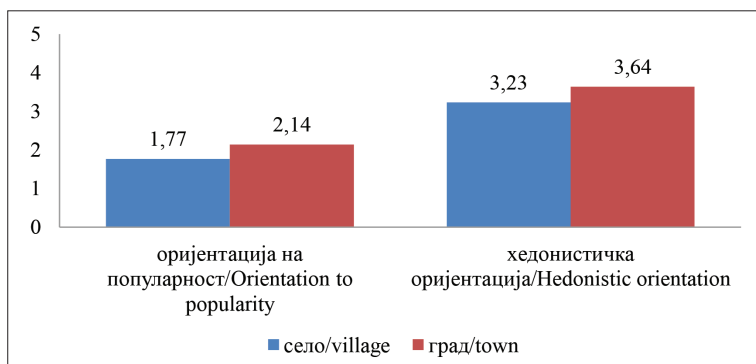
- Kuzmanović, B., Petrović, N. (2008). Value Goals as Factors of Youth Political Attitudes and Opinions. *Sociologija*, 50 (2), 153–174. [In Serbian]
- Lazarević, D., Janjetović, D. (2003). Value orientations of the future preschool education students. *Zbornik Instituta za pedagoška istraživanja*, 35, 289–307. [In Serbian]
- Law on the Serbian Armed Forces (2007, 2009, 2010, 2015, 2018, 2019, 2021, 2025). *Službeni glasnik Republike Srbije*, 116/88/101/10/88/36/94/74/109. Available at: <https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/sgrs/skupstina/zakon/2007/116/2/reg> [In Serbian]
- Law on the use the Serbian Armed Forces and other defence forces in multinational operations out of borders of the Republic of Serbia (2009, 2018). *Službeni glasnik Republike Srbije*, 88/36. Available at: 88/2009-31, 36/2018-28, Available at: <https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/sgrs/skupstina/zakon/2018/36/5/reg> [In Serbian]
- Marček, J., Alargić, D. (2008). The preferences of the values of professional and non-professional members of Serbian Armed Forces. *Vojno delo*, 60 (1). <https://scindeks.ceon.rs/article.aspx?artid=0042-84260801124M124-139>. [In Serbian]
- Military Medical Academy. *The end of the peace missions involving the participation of medical teams*. Available at: <http://www.vma.mod.gov.rs/sr-lat/medjunarodna-saradnja/zavrzene-mirovne-misije>, Retrieved 09. February 2026.
- Milošević Stolić, J. V. (2024). Developing values in cadets during educational – pedagogical process of the Military Academy. *Vojno delo*, 76 (4), 5–18. <https://doi.org/10.5937/vojdelo2404005M>
- Mladenovska Dimitrovska, M., Dimitrovski, A. (2015). The preference of the lifestyles of high school students and the relationship with sex, GPA and parents' education. In: S. Marković, D. Pavlović Babić, O. Tošković, Lj. Lazarević, O. Marković Rosić (eds.). *Proceedings of the XXI scientific gathering Empirical research in psychology*, 142–149. Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu. Available at: https://empirijskaistrzivanja.org/wp-content/uploads/2016/06/Zbornik_radova_EIP_2015.pdf, [In Serbian]
- Nikolić, D. Ž. (2024). Causes of turnover of professional soldiers of the Serbian Armed Forces. *Vojno delo*, 76 (2), 1–18. DOI: [10.5937/vojdelo2402001N](https://doi.org/10.5937/vojdelo2402001N)
- Pajević, D. (1983). *Motivational factors of the military profession choice*. Beograd: Vojnoizdavački zavod. [In Serbian]
- Pajević, D., Lovre, M., Maravić, G., Kostić, P. (1987). *Value orientations and lifestyles of the Military Academy cadets*. Beograd: Vojna akademija KoV. [In Serbian]
- Pajević, D., Marček, J. J., Danić, N. (2004). Value preferences of the Military Academy cadets. *Vojno delo*, 56 (3), 115–132. [In Serbian]
- Pantić, D. J. (1988). *Classical and secular religiosity*. Institut društvenih nauka & Centar za politikološka istraživanja i javno mnjenje. [In Serbian]
- Pantić, D. J. (1993). Changes in the religiosity in Serbian citizens. *Sociološki pregled*, 27 (1–4), 177–204. <https://doi.org/10.5937/socpreg9304177P> [In Serbian]
- Petrović, J. (2021). *The military psychology and psychological warfare: achievements and perspectives*. Leposavić: Institut za srpsku kulturu Leposavić. [In Serbian]
- Petrović, J., Radović, K. (2025). Consumer ethnocentrism and lifestyles of members of the defence sector. *Politika nacionalne bezbednosti*, 29 (2), 155–183. <https://doi.org/10.5937/pnb29-58263>

- Petrović, N. B., Čabarkapa, M. D., Kuzmanović, B. R. (2015). Value-related expectations of high school graduates at the choice of the faculty and future occupation]. *Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Prištini*, 45 (4), 3–24. <https://doi.org/10.5937/zrffp45-9804> [In Serbian]
- Petrović Bjekić, D. (1995). Teachers' lifestyles. *Psihologija*, 1–2, 133–149. [In Serbian]
- Popadić, D. (1995). Age and generational differences in lifestyle preferences. *Psihološka istraživanja*, 7, 71–88. Beograd: Institut za psihologiju. [In Serbian]
- Radovanović, I. D., Spasić, D. V., Radovanović, D. M. (2022). Changes in the value orientations of adolescents in the period 1972–2018. *Sociološki pregled*, 56 (3), 929–953. DOI: [10.5937/socpreg56-39829](https://doi.org/10.5937/socpreg56-39829)
- Regulation on commitment of religious service in the Serbian Armed Forces (2011). *Službeni glasnik Republike Srbije*, 22. Available at: <https://www.vs.rs/document/document/files/2E572432238D11E8A3510050568F6690/1/Uredba-o-vrsenju-verske-sluzbe-u-VS.pdf> [In Serbian]
- Regulation on organization and realization of the religious education and teaching of alternative course in the elementary and secondary school. (2001). *Službeni glasnik Republike Srbije*, 46. Available at: <https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/sgrs/vlada/uredba/2001/46/1/reg> [In Serbian]
- Rokeach, M. (1973). *The nature of human values*. New York: The Free Press.
- Rot, N., Havelka, N. (1973). *The national value and values of the high school youth*. Beograd: Institut za psihologiju & Institut društvenih nauka. [In Serbian]
- Starčević, S., Blagojević, S. (2019). The relationship of the Serbian social character and military neutrality. *Vojno delo*, 71 (8), 256–272. <https://doi.org/10.5937/vojdolo1908256S> [In Serbian]
- Šuvaković, U. V., Nikolić, I. A., Petrović, J. R. (2023). Religious education in Serbia two decades after its' introduction in the school system: opinions of the students and their attitudes on related issues. *Nacionalni interes*, 46 (3), 93–117. <https://doi.org/10.5937/nint46-47830> [In Serbian]
- Volker, C. F. (2000). Duty, Honor, Country: The social identity of West Point Cadets. *Armed Forces and Society*, 2 (26), 175–202. <https://doi.org/10.1177/0095327X0002600202>

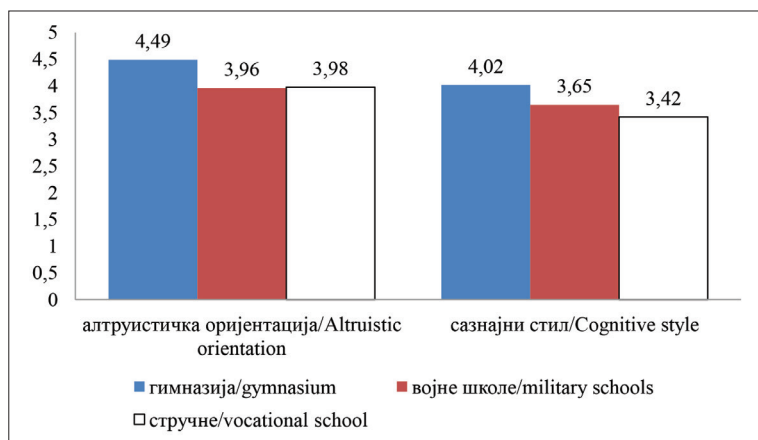
APPENDIX / ПРИЛОГ

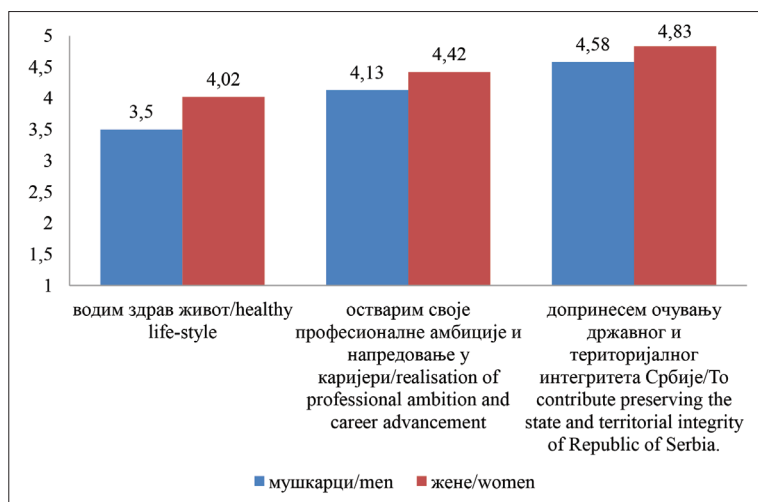
Слика 1: Узрасне разлике у њоцени живојних сџилова / Figure 1: Differences in lifestyle assessment according to age

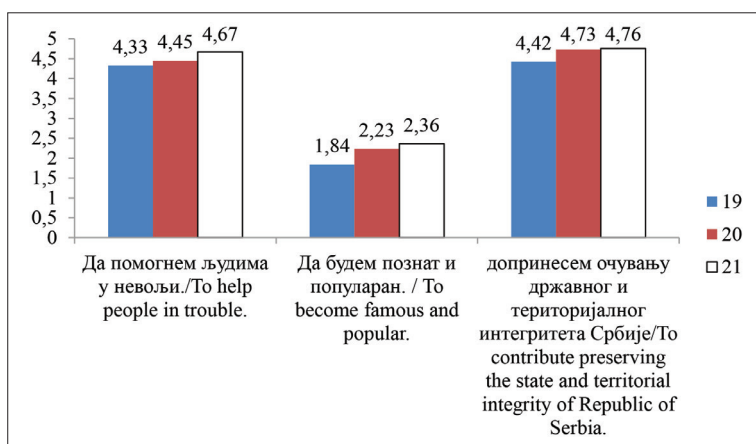
Слика 2: Разлике у њоцени живојних сџилова у односу на месџо њорекла / Figure 2: Differences in lifestyle assessment according to place of origin

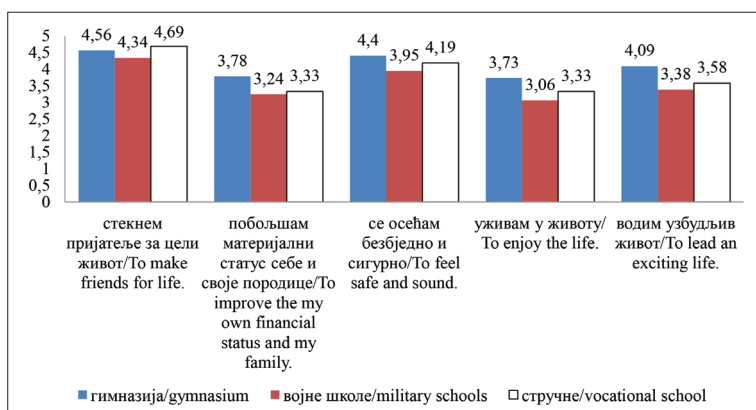
Слика 3: Разлике у процени животињних стилова у односу на врсту завршене средње школе / Figure 3: Differences in lifestyle assessment according to high school

Слика 4: Очекивања од војног позива на којима су добијене статистички значајне разлике у односу на пол / Figure 4: Differences in expectations from military vocation according to sex

Слика 5: Очекивања од војног позива на којима су добијене статистички значајне разлике у односу на узраст / Figure 5: Differences in expectations from military vocation according to age

Слика 6: Очекивања од војног позива на којима су добијене статистички значајне разлике у односу на врсту средње школе / Figure 6: Differences in expectations from military vocation according to high school

Табела 1: Приказ карактеристика узорка у процентима / Table 1: The characteristics of the sample in percentages

Пол/Sex		Узраст/Age			Место/Place of origin		Школа/High school		
М/М	Ж/Ф	19	20	21	Село/Village	Град/Town	Гимназија/ Grammar school	војне школе/ Military schools	Средња/ Vocational school
72	28	29.6	44.6	25.8	30.11	69.89	24.2	50	25.8

Табела 2: Приказ важности животинох стилу војне академије на укупном узорку, као и у односу на пол, узраст, место порекла и врсту средње школе / Table 2: Importance of lifestyles of Military Academy cadets in total, and according to the sex, place of origin and high school

Животни стил/ Lifestyle	Укупно/Total		Пол/Sex		Узраст/Age				Место/Place of origin				Школа									
					19		20		21		село/village		град/town		Гимназија/ Gymnasium		Војне / Military schools		Стручне / Vocational school			
	M	SD	M	SD																	M	SD
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD				
Породично-сентиментални стил/ Family-sentimental style	4.82	.47	4.84	.48	4.79	.46	4.76	.64	4.90	.30	4.75	.48	4.79	.56	4.84	.43	4.89	.32	4.78	.51	4.83	.52
Алтруистичка оријентација/ Altruistic orientation	4.09	.96	4.03	.96	4.25	.95	4.15	1.00	4.02	.97	4.15	.92	4.16	.80	4.06	1.02	4.49	.73	3.96	1.03	3.98	.93
Сазнајни стил/ Cognitive style	3.68	1.22	3.63	1.22	3.81	1.20	3.56	1.27	3.81	1.17	3.58	1.23	3.63	1.30	3.70	1.19	4.02	.96	3.65	1.26	3.42	1.28
Утилитарни стил/ Utilitarian style	3.68	1.17	3.74	1.12	3.52	1.29	3.80	1.19	3.64	1.16	3.60	1.16	3.57	1.09	3.72	1.20	3.60	1.29	3.75	1.12	3.60	1.16
Оријентација на популарност/ Orientation to popularity	2.03	1.11	2.04	1.16	2.00	.99	1.65	.89	2.24	1.21	2.08	1.09	1.77	.79	2.14	1.21	2.02	1.03	2.03	1.13	2.02	1.18
Егоистичка оријентација/Egoistic orientation	4.32	1.00	4.28	1.05	4.40	.85	4.33	1.05	4.43	.84	4.10	1.15	4.20	1.09	4.37	.96	4.31	1.02	4.37	.98	4.23	1.04

Животни стил/ Lifestyle	Пол/Sex		Узраст/Age				Место/Place of origin				Школа									
	Ж/F		21		20		19		село/village		град/town		Гимназија/ Gymnasium		Војне / Military schools		Стручне / Vocational school			
Прометејски активизам/ Prometheus activism	M	SD	4.14	1.03	4.23	.78	4.16	1.07	4.17	1.01	4.00	1.01	4.24	.95	4.44	.81	M	SD	4.02	1.04
	M	SD	4.17	.97	M	SD	4.17	1.07	4.17	1.01	4.00	1.01	4.24	.95	4.44	.81	M	SD	4.11	.98
Хедонистичка оријентација/ Hedonistic orientation	M	SD	3.50	1.30	3.56	1.21	3.38	1.24	3.57	1.32	3.23	1.33	3.64	1.23	3.62	1.30	3.48	1.27	3.48	1.25
	M	SD	3.52	1.27	M	SD	3.52	1.27	M	SD	3.52	1.27	M	SD	3.52	1.27	M	SD	3.48	1.25
Религијско- традиционални стил/ Religious-traditional style	M	SD	4.10	1.09	4.19	1.08	3.85	1.30	4.33	.95	4.04	1.17	4.17	1.05	4.42	.96	4.03	1.18	4.04	.97
	M	SD	4.13	1.09	M	SD	4.13	1.09	M	SD	4.13	1.09	M	SD	4.13	1.09	M	SD	4.03	.97
Оријентација на моћ/ Orientation to power	M	SD	3.20	1.21	3.35	1.20	3.11	1.16	3.33	1.21	3.32	1.18	3.21	1.22	3.16	1.28	3.28	1.11	3.25	1.33
	M	SD	3.24	1.20	M	SD	3.24	1.20	M	SD	3.24	1.20	M	SD	3.24	1.20	M	SD	3.25	1.33

Табела 3: Приказ дескриптивне статистичке према очекивањима од војној позива у односу на пол, узраст кадетина, месито порекла и врсту средње школе / Table 3: Descriptives for expectations from military vocation of Military Academy cadets in total, and according to the sex, place of origin and high school

Официрски позив ће ми омогућити да/ An officer's call will enable me to:	Укупно/Total				Пол/Sex				Узраст/Age						Град/Town		Село/Village		Гимназија/ Grammar school		Војне школе/ Military schools		Стручна/ Vocational school			
	М/М		Ж/Ф		19		20		21																	
											M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
стекнем пријатеље за цели живот/ make friends for life.	4.48	.77	4.51	.78	4.40	.75	4.44	.86	4.45	.75	4.60	.71	4.54	.66	4.46	.82	4.56	.75	4.34	.83	4.69	.62				
упознам особу коју волим/ meet the one I love.	3.10	1.34	3.10	1.37	3.08	1.30	3.11	1.31	3.07	1.34	3.13	1.41	2.98	1.30	3.15	1.36	3.22	1.38	3.09	1.26	3.00	1.47				
побољшам сопствени материјални стандард и стандард породице/ improve my own material situation and my family.	3.39	1.25	3.33	1.31	3.56	1.02	3.27	1.42	3.48	1.11	3.38	1.30	3.23	1.29	3.46	1.23	3.78	1.13	3.24	1.24	3.33	1.34				
се осамосталим/ become independent.	4.56	.78	4.53	.81	4.63	.71	4.45	.92	4.61	.68	4.58	.79	4.54	.71	4.57	.82	4.62	.75	4.51	.83	4.60	.73				
стекнем нова знања/ adopt new knowledge and skills.	4.71	.56	4.69	.59	4.77	.47	4.65	.55	4.80	.46	4.63	.70	4.71	.53	4.71	.58	4.78	.47	4.62	.66	4.81	.39				
се осећам безбедно и сигурно/ feel safe and sound.	4.12	1.03	4.10	1.05	4.15	.98	3.87	1.19	4.27	.94	4.15	.94	3.96	1.13	4.18	.98	4.40	.84	3.95	1.05	4.19	1.10				

	Пол/Sex		Узраст/Age						Град/Town		Село/Village		Гимназија/ Grammar school		Војне школе/ Military schools		Стручна/ Vocational school	
	M/M		Ж/F		19		20		M		SD		M		SD		M	
Укупно/Total	M		SD		M		SD		M		SD		M		SD		M	
	SD		M		SD		M		SD		M		SD		M		SD	
Официрски позив ће ми омогућити да/ An officer's call will enable me to:	3.30	1.20	3.27	1.27	3.37	1.03	3.02	1.25	3.42	1.11	3.16	1.11	3.35	1.24	3.06	1.18	3.33	1.28
уживам у животу/ enjoy life.																		
реализујем сопствене																		
способности и потенцијале/ show my own abilities and potentials.	3.98	1.14	3.91	1.21	4.17	.90	3.82	1.26	4.10	1.07	4.04	1.08	3.96	1.16	3.84	1.20	4.04	1.17
водим здрав живот/ lead a healthy lifestyle.	3.65	1.36	3.50	1.42	4.02	1.15	3.42	1.38	3.88	1.33	3.46	1.43	3.72	1.33	3.56	1.39	3.46	1.50
помоћем људима у невољи/ help people in trouble.	4.52	.67	4.49	.69	4.60	.60	4.45	.69	4.67	.56	4.55	.60	4.51	.70	4.46	.68	4.46	.71
постанем одговорнији у животу и раду/ become more responsible in my attitudes toward life and work.	4.65	.68	4.62	.68	4.71	.67	4.55	.76	4.71	.63	4.68	.64	4.63	.69	4.60	.71	4.60	.76
водим узбудљив живот/ lead an exciting life.	3.60	1.23	3.54	1.28	3.77	1.06	3.47	1.27	3.80	1.20	3.55	1.23	3.62	1.23	3.38	1.28	3.58	1.23

	Укупно/Total		М/М		Ж/Ф		Пол/Sex				Узраст/Age				Село/Village		Град/Town		Гимназија/ Grammar school		Војне школе/ Military schools		Стручна/ Vocational school	
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
Официрски позив ће ми омогућити да/ An officer's call will enable me to:																								
стекнем углед у друштву/ gain social respect.	3.98	1.13	3.97	1.19	4.00	.97	3.76	1.30	4.19	.93	3.85	1.20	3.89	1.15	4.02	1.13	4.20	.97	3.91	1.15	3.90	1.24		
оставам своје професионалне амбиције и напредовање у каријери/ realize my professional ambitions and career advancement.	4.21	1.01	4.13	1.09	4.42	.75	4.16	1.10	4.39	.82	3.96	1.15	4.20	1.05	4.22	1.00	4.49	.84	4.12	1.03	4.13	1.08		
будем користан припадник друштва/ become a valuable member of society.	4.14	1.03	4.14	1.05	4.13	1.01	3.93	1.23	4.22	.96	4.25	.89	4.21	.97	4.11	1.07	4.29	.94	4.03	1.07	4.21	1.05		
будем познат и популаран/ become famous and popular.	2.17	1.14	2.19	1.18	2.12	1.06	1.84	1.07	2.36	1.17	2.23	1.11	1.88	.87	2.30	1.22	2.51	1.14	2.11	1.13	1.98	1.14		
служим отаџбину/ serve my country.	4.69	.62	4.69	.64	4.69	.58	4.58	.69	4.75	.60	4.73	.57	4.71	.59	4.68	.63	4.64	.71	4.65	.64	4.83	.48		

Официрски позив ће ми омогућити да/ An officer's call will enable me to:	Укупно/Total		Пол/Sex				Узраст/Age				Село/Village				Град/Town		Гимназија/ Grammar school		Војне школе/ Military schools		Стручна/ Vocational school	
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD		
	19	20	21	M		SD		M		SD		M		SD		M		SD		M		SD
будем моћан и утицајан у својој социјалној средини и друштву/ become powerful and influential in my social environment and society.	3.28	1.28	3.25	1.32	3.37	1.17	3.07	1.23	3.41	1.28	3.31	1.34	3.16	1.22	3.34	1.31	3.38	1.23	3.33	1.25	3.10	1.40
	4.81	.53	4.80	.54	4.83	.51	4.82	.43	4.82	.56	4.77	.59	4.84	.50	4.79	.55	4.80	.46	4.81	.63	4.81	.39
	4.53	.74	4.49	.78	4.65	.56	4.47	.77	4.59	.64	4.50	.82	4.43	.78	4.58	.70	4.67	.56	4.49	.73	4.48	.85
допринесем очувању националног идентитета/ contribute to the preservation of the national identity																						
допринесем очувању државног и територијалног интегритета Србије/ contribute to the preservation of the state and territorial integrity of the Republic of Serbia.	4.65	.77	4.58	.86	4.83	.43	4.42	.99	4.76	.58	4.73	.74	4.63	.80	4.66	.76	4.76	.61	4.59	.81	4.67	.83